

Flora- en faunarapportage

Fort Everdingen

Duits & Lauret speciaalbieren

Datum: 13 april 2016
Projectnummer: 150346

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Planomschrijving	3
1.3	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortenbescherming	10
3	Quick scan flora en fauna	13
3.1	Onderzoeksmethode	13
3.2	Gebiedsbescherming	13
3.3	Soortenbescherming	18
4	Conclusie en advies	24
4.1	Conclusie	24
4.2	Advies	25

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurreggeving. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In deze flora- en faunarapportage worden de effecten op de aanwezige natuurwaarden besproken.

Een belangrijke inperking van voorliggende rapportage is dat geen aandacht wordt besteed aan vleermuizen. Daarvoor wordt verwezen naar het vleermuisonderzoek.

1.2 Planomschrijving

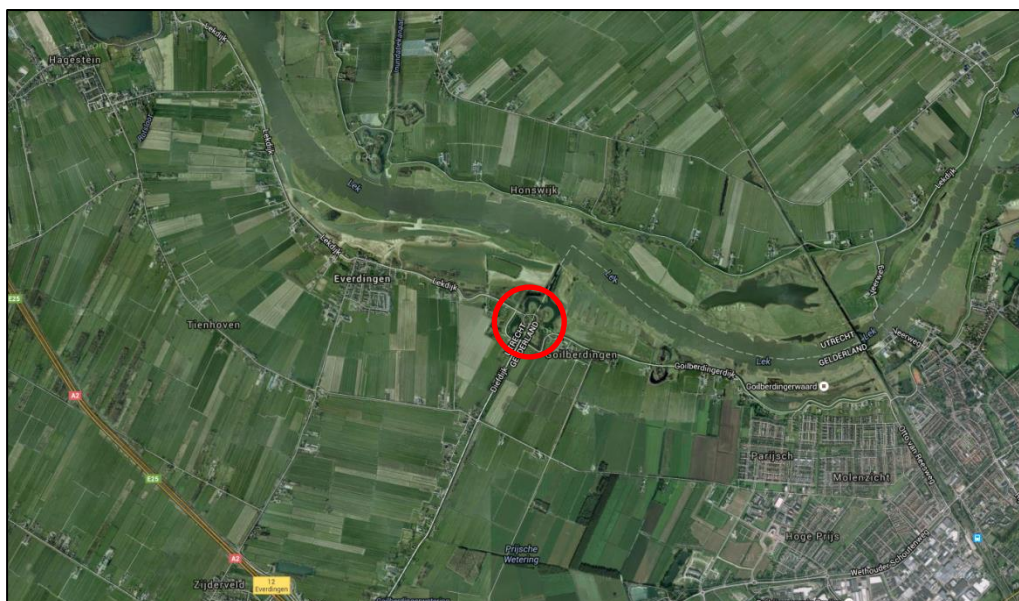
In het buitengebied, op de grens van de gemeente Vianen en de gemeente Culemborg en tevens op de grens van de provincie Utrecht en de provincie Gelderland bevindt zich Fort Everdingen. Fort Everdingen heeft een Rijksmonumentale status. De militaire functie van Fort Everdingen is in de loop van 2013 beëindigd waarna de gezamenlijke overheden op zoek zijn gegaan naar een duurzame (her)bestemming voor het fort. De huidige eigenaar Duits & Lauret speciaalbieren is voornemens om op het fort een recreatieve ontwikkeling tot stand te brengen, waarbij de 'fortbrouwerij' in combinatie met recreatie- en verblijfsactiviteiten voorop staat. Hiermee wordt aangesloten bij de gewenste duurzame (her)bestemming van beide provincies en gemeenten.

1.3 Plangebied

1.3.1 Omgeving plangebied

Het plangebied ligt aan de Noodweg 2 in het buitengebied van (gedeeltelijk, westkant) de gemeente Vianen en (gedeeltelijk, oostkant) de gemeente Culemborg, ten oosten van de kern Vianen en ten westen van de kern Culemborg. De gemeentegrens van Vianen en Culemborg, die dwars door het plangebied loopt is tevens de provinciale grens die de provincies Utrecht en Gelderland van elkaar scheiden. Ten noorden van het plangebied is de Lek met haar uiterwaarden gelegen. Het gebied ten zuiden kenmerkt zich hoofdzakelijk door langgerekte akkers en weilanden.

Op navolgende figuren is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Globale ligging plangebied (rood) (bron: Google Earth, bewerking: SAB)

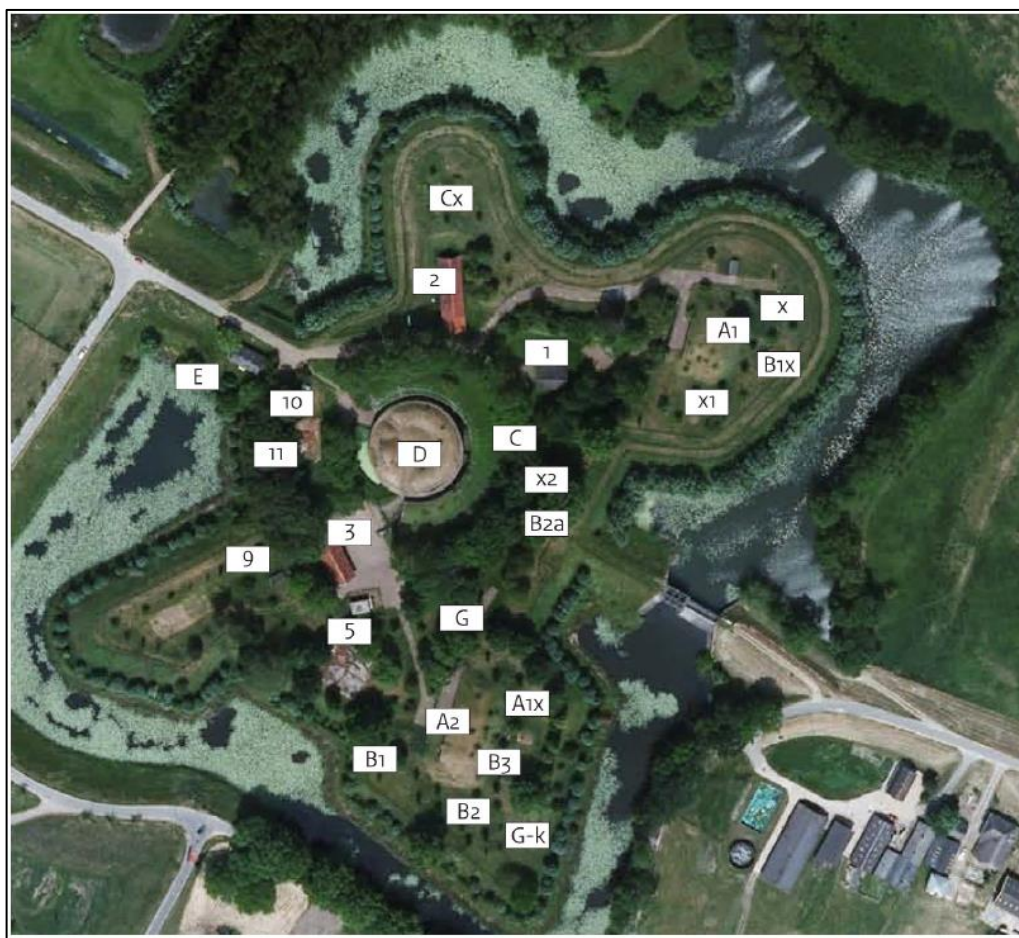

Globale begrenzing van het plangebied (bron: Google Earth, bewerking: SAB)

1.3.2 Huidige situatie

Fort Everdingen is tussen 1841 en 1847 gebouwd als verdedigingswerk langs de Lek, als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Fort Everdingen is een complex van ongeveer 9 hectare, bestaande uit de fortgracht met aangrenzende gronden en het forteiland met daarop een aantal - grotendeels monumentale - gebouwen. Het complex is een rijksmonument en inmiddels is de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel op de Voorlopige Lijst van Unesco Werelderfgoed geplaatst. De gracht rondom het fort is nog steeds intact. De toegang tot het fort is gelegen aan de Lekdijk, vanaf deze dijk biedt de Noodweg de entree tot het fort.

Navolgende figuur met bijbehorende tabel levert een duidelijk beeld op van de reeds aanwezige bebouwing met toenmalige functie in het plangebied.

Gebouw 1, houtenloods (1882)	Gebouw B2a, magazijn (19-D)
Gebouw 2, artillerieloods (1887)	Gebouw B3, magazijn (19-D)
Gebouw 3, artillerieloods (1877)	Gebouw C, contrescarp (ca. 1875)
Gebouw 9, garage (gesloopt)	Gebouw Cx, groepsschuilplaats (1940)
Gebouw 10, garage	Gebouw D, toren (1846)
Gebouw 11, garage (gesloopt)	Gebouw E, fortwachterswoning (ca. 1875)
Gebouw A1, remise/magazijn (ca. 1875)	Gebouw X, groepsschuilplaats (1940)
Gebouw A1x, groepsschuilplaats (1940)	Gebouw X1, groepsschuilplaats (1940)
Gebouw A2, remise/magazijn (ca. 1875)	Gebouw X2, groepsschuilplaats (1940)
Gebouw B1, groepsschuilplaats (1940)	Gebouw Gk, G-kazemat (1940)
Gebouw B1x, magazijn (19-D)	Gebouw G, bosloods (vernieuwd)
Gebouw B2, groepsschuilplaats (1940)	

1.3.3 Nieuwe situatie

In de nieuwe situatie is het fort zijn de militair cultuurhistorische en natuurwaarden behouden en versterkt en is er een bierbrouwerij en een toeristisch-/recreatieve ontwikkeling tot stand gekomen.

Concreet betreft het de volgende activiteiten:

- Ambachtelijke bierbrouwerij en biermosterd en bierazijn makerij;
- Proeflokaal
- Zalenverhuur
- Opslag
- Camperplaatsen
- Natuurkampeerterrein
- Kaasmakerij
- Winkel met streekproducten
- Dagbesteding en arbeidsre-integratie
- Burgerwoning/bedrijfswoning

Het plan sluit zo veel mogelijk aan bij het Ruimtelijk Kwaliteitskader Fort Everdingen. Er is geen sprake van nieuwbouw. De activiteiten zijn in de bestaande bebouwing voorzien. De ambachtelijke brouwerij en proeflokaal incl. terras zijn gesitueerd in artillerieloods 3. In de nabije betonnen schietbunker (gebouw 5) zijn sanitaire voorzieningen en voorzieningen voor elektra en riool ondergebracht. Artillerieloods 2 is in de toekomst mogelijk in gebruik ter uitbreiding van de brouwerij. Bomvrijgebouw A1 zal op de lange termijn zijn benut ten behoeve van opslag en trekkershutten. Hetzelfde geldt voor bomvrijgebouw A2, waar tevens zalenverhuur is beoogd. Tegenover de brouwerij en terras is een klein winkeltje ingericht waar bier- en zuivelproducten worden verkocht.

2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998, het Provinciaal Natuurnetwerk, ganzenoerageergebied en weidevogelgebied. Aangezien het plangebied gedeeltelijk in Utrecht en gedeeltelijk in Gelderland ligt, is in navolgende paragraaf een onderscheid gemaakt tussen de gebiedsbescherming in de provincie Utrecht en de provincie Gelderland. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn ook de al bestaande staatsnatuurmogumenten opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Gebiedsbescherming provincie Utrecht*

Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een robuust, samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingen daartussen op nationaal niveau. Natura 2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, maakt onderdeel uit van die EHS. De provincie wil de EHS in Utrecht behouden en verder ontwikkelen. Hiervoor zijn de als EHS aangewezen gebieden beschermd en is er het streven om tot 2021 1.500 ha. nieuwe natuurgebieden realiseren. De provincie zorgt er voor dat zich geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voordoen die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van onze EHS. Dit wordt gedaan via het beschermingsregime 'nee, tenzij'.

Om te komen tot zowel een ontwikkelingsgerichte omgang met de EHS, als tot een betere ruimtelijke bescherming, worden een aantal instrumenten benoemd. Onder voorwaarden worden ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt, waarbij het functioneren van de EHS niet wordt aangetast of zelfs wordt verbeterd. De volgende instrumenten zijn beschikbaar:

- uitbreiding van geringe omvang bij bestaande functies. Kleinschalige ontwikkelingen in de EHS zijn mogelijk mits ze aansluiten aan een bestaande andere functie en ze op al verstoord terrein plaats vinden;
- plussen en minnen / mitigeren. Het negatieve effect van een ontwikkeling kan met voor natuur positieve ingrepen worden opgeheven zodat er geen sprake is van een significante aantasting van de EHS;

- herbegrenzing van de EHS. Bij kleinschalige ontwikkelingen kan het instrument herbegrenzing worden ingezet, mits dit leidt tot een gelijkwaardige of betere kwaliteit van de EHS;
- saldobenadering. Toe te passen bij een combinatie van ontwikkelingen die in een gezamenlijk ruimtelijk plan worden opgepakt en die per saldo een meerwaarde voor natuur opleveren.

Het is mogelijk dat ook ontwikkelingen buiten de EHS van invloed zijn op het functioneren van de EHS. Daarbij wordt gedacht aan ontwikkelingen die een verstorende invloed hebben, of ontwikkelingen die leiden tot aanpassingen van het watersysteem in de buurt van een verdrogingsgevoelig natuurgebied. Als onderdeel van een goede ruimtelijke ordening bij ontwikkelingen in de nabijheid van de EHS dient voorkomen te worden dat deze een negatieve invloed hebben op het functioneren van de EHS.

2.1.3 Gebiedsbescherming provincie Gelderland

Gelders Natuur Netwerk

In de omgevingsvisie en -verordening van de provincie Gelderland wordt niet langer gesproken over de Ecologische Hoofdstructuur (hierna: EHS), maar over het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone. Het Gelders Natuurnetwerk (hierna: GNN) bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingzones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

De provincie Gelderland wil de natuur van het GNN beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening. Centraal staat de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en de omgevingscondities zoals stilte. De (nog te ontwikkelen) natuurwaarden zijn beschreven in de Omgevingsvisie en bij de Omgevingsverordening opgenomen.

Per saldo moet elke ontwikkeling een verbetering van de kernkwaliteiten in het Gelders Natuurnetwerk opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

In de Omgevingsverordening Gelderland wordt in artikel 2.7.1.1 het beschermingsregime van de GNN beschreven. In het eerste lid is geregeld dat in een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Gezien het feit dat in de Omgevingsverordening Gelderland wordt gesproken over 'een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk' is bij het GNN geen sprake van externe werking.

Groene Ontwikkelingszone 's

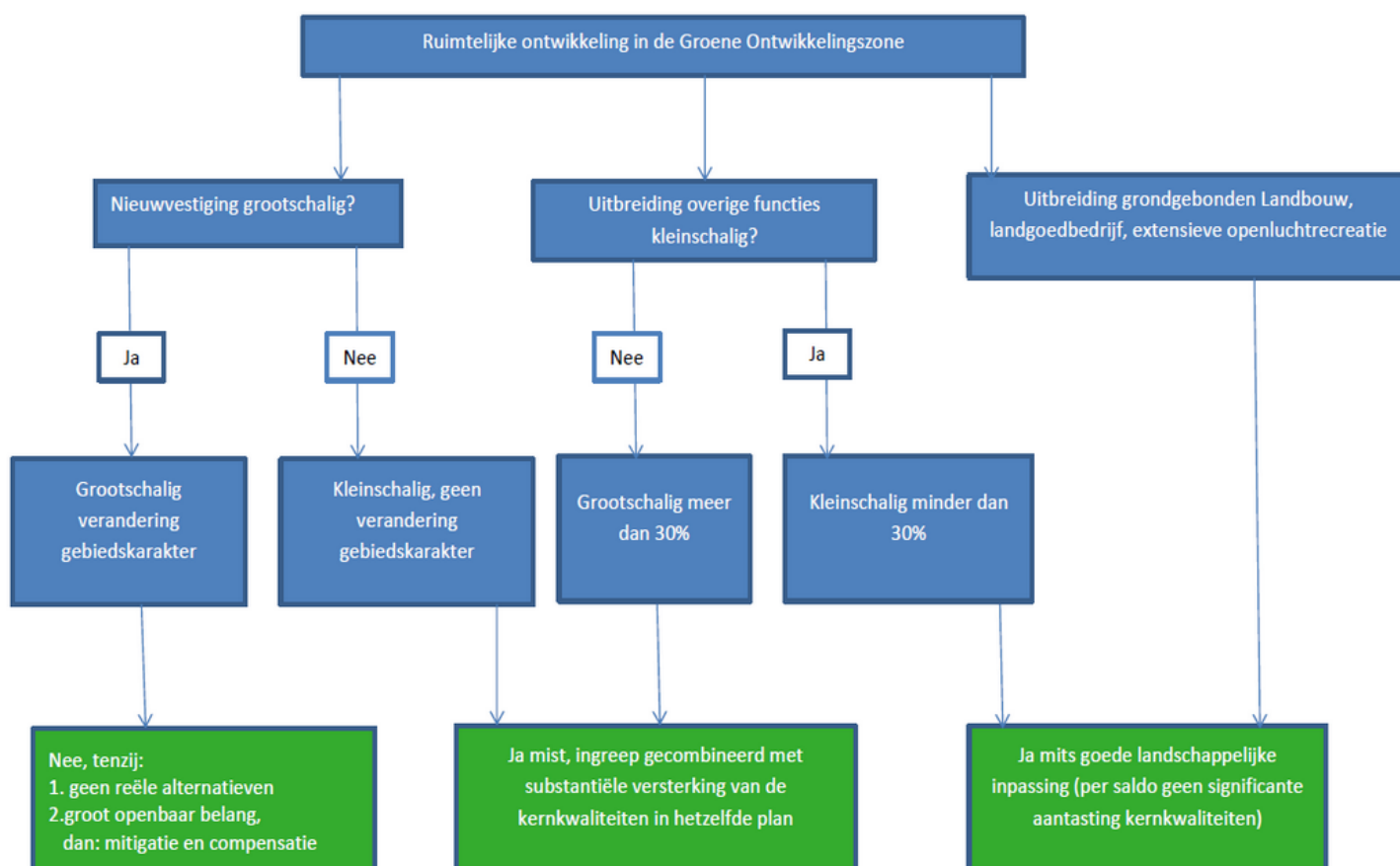
De Groene ontwikkelingszone (hierna: GO) heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden (artikel 2.7.1.2 Omgevingsverordening Gelderland).

De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerken de natuurwaarden.

Afwegingskader ruimtelijke ontwikkelingen in GO (Bron: Omgevingsverordening Gelderland)

In de GO heeft de provincie Gelderland de volgende doelstellingen:

- de samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen en daarmee het GNN ver-

sterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;

- ruimte bieden voor de ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, waarbij gedacht moet worden aan de niet-stedelijke functies landbouw, het landgoedbedrijf en dagrecreatie;
- kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
- beschermen van bos;
- beschermen van specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden.

Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande (en reeds in de GO gelegen) bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep (en daarmee het effect op de kernkwaliteiten), zie bovenstaande afbeelding. In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de GO kunnen nieuwe kleinschalige ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, mits:

- in de toelichting bij het bestemmingsplan wordt aangetoond dat de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo substantieel worden versterkt; en
- deze versterking planologisch is verankerd in hetzelfde dan wel een ander, gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan.

De kernkwaliteiten van de GO bestaan uit de aanwezige ecologische waarden, de ecologische samenhang met inliggende en aangrenzende natuur van het GNN, de geomorfologische processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, de mate van stilte, donkerte en openheid en de landschappelijke waarden.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);

- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront-rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te ver-storen (artikel 11).

2.2.1 Beschermingscategorieën

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderschei-den:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het ge-val is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Onthef-fing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode wor-den uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts ver-leend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van in-standhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

2.2.2 Vogels

Alle nesten van inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd tijdens het broedsei-zoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van een aantal vogelsoorten zijn zelfs jaarrond beschermd. Het betreft hier over het algemeen soorten die het gehele jaar gebruikmaken van hun nest, of niet in

staat zijn om een eigen nest te bouwen. Er worden hierin 5 categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Er is naast bovenstaande vier categorieën ook nog een vijfde categorie. Van deze soorten zijn de nesten jaarrond beschermd als er in de omgeving onvoldoende alternatieven zijn:

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

2.2.3 Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

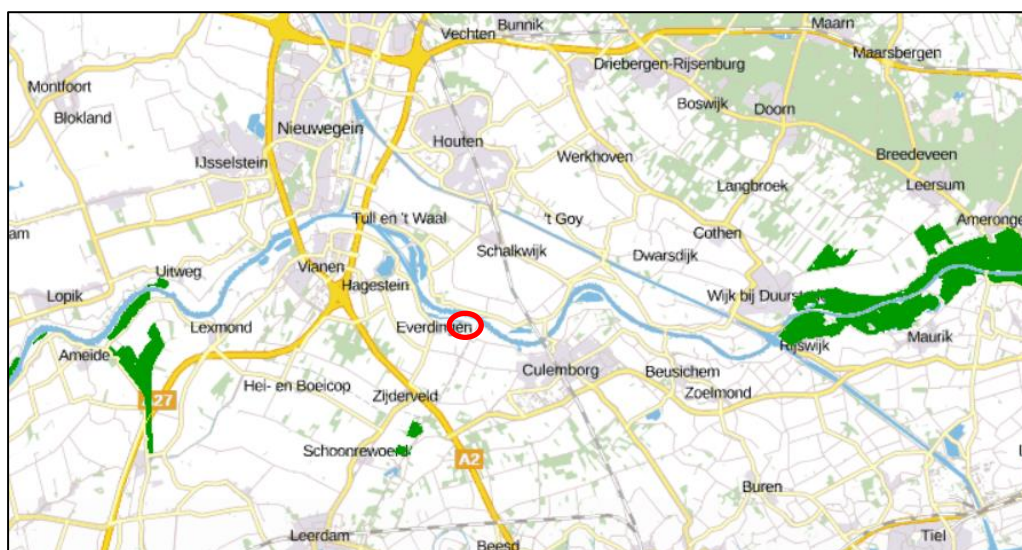
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten van de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). Deze informatie is aangevuld met andere relevante literatuur. Het plangebied wordt jaarlijks uitvoerig gemonitord door vrijwilligers. In de winter worden vleermuizen geteld en de vogels en planten zijn nauwkeurig in kaart gebracht. Deze informatie is gebruikt voor de effectbeoordeling van voorliggende quick scan.

Ter aanvulling op deze gegevens heeft een ecooloog van SAB op 16 december 2015 het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in een gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (zie navolgende afbeelding). In een straal van 3 kilometer ligt geen Beschermd Natuurmonument of een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft Lingegebied & Diefdijk-Zuid op ongeveer 4,5 kilometer ten zuiden van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden, zoals Rijntakken (deelgebied Uiterwaarden Neder-Rijn) en Zouweboezem bevinden zich op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied. Navolgende afbeelding geeft de globale ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen Natura 2000-gebieden weer.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (groen omkaderd). Bron: Provincie Utrecht, 2015.

Gezien de afstand, de relatief kleine omvang van de ruimtelijke ingreep en de tussenliggende reeds verstorende elementen (zoals de E25), zijn geen negatieve effecten te verwachten van de geplande ruimtelijke ingrepen op de natuurwaarden van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Nader onderzoek in de vorm van een Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

3.2.2 Gebiedsbescherming provincie Utrecht

Het gedeelte van het plangebied dat in Provincie Utrecht is gelegen, is onderdeel van de EHS. Navolgende afbeelding geeft de globale ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS weer.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de EHS.

Ingrepen in de EHS mogen in ieder geval niet de bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem, de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS en de aanwezigheid van bijzondere soorten en van essentiële verbindingen aantasten. Volgens de provinciale verordening Ruimte zijn de natuurdoelstellingen voor de EHS uitgewerkt in het Natuurbeheerplan. In de kaart behorende bij het Natuurbeheerplan is het fort Everdingen echter buiten de begrenzing van de natuurgebieden gehouden. Wel wordt in het Natuurbeheerplan gemeld dat de natuur in de provincie sterk verweven is met cultuurhistorie, zoals bijvoorbeeld het voorkomen van beschermde soorten op de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Bij nieuwe ontwikkelingen in de EHS moet getoetst worden of er per saldo sprake is van significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Het initiatief betreft het hergebruik van een bestaand fort dat onderdeel uitmaakt van de Hollandse Waterlinie. De hergebruiksfunctie voor het fort is door Dienst Landelijk Gebied zorgvuldig selecteert om zowel behoud van cultuurhistorische waarden als behoud van natuurwaarden te kunnen garanderen.

De groenstructuren op en de waterpartijen rondom het fort blijven volledig intact. Bovendien is men voornemens om ingrepen te verrichten die een positief effect op de natuur hebben. Zo is men voornemens om 's avonds de verlichting op het terrein uit te zetten. Ook stimuleert de initiatiefnemer het voorkomen van verschillende diersoorten in het gebied. Zo is een steenuilkast geplaatst op een rij knotwilgen langs het water en zijn verschillende vogelkastjes op het terrein opgehangen.

Met de beoogde plannen zal de activiteit op het terrein licht toenemen, vanwege de toename van het aantal bezoekers vanwege de toeristische/recreatieve ontwikkelingen in de vorm van een natuurcamping en camperplaatsen. De huidige natuurlijke kwaliteiten van het fort hangen met name samen met de aanwezigheid van specifieke (beschermde) planten- en diersoorten. Het plan tast de kwaliteiten voor deze soorten niet aan (zie paragraaf 3.3).

Het fort ligt aansluitend aan de uiterwaarden van de Lek. Het vormt qua natuurwaarden met name een puntlocatie met bijzondere eigenschappen voor heel specifieke soorten. Het fort vormt een ecologisch bijzonder waardevolle locatie, maar niet direct een cruciaal element in een kwetsbare doorgaande ecologische structuur die door het nieuwe gebruik zou worden onderbroken. De kernkwaliteit van de ecologische structuur in de omgeving bestaat namelijk vooral uit een aaneengesloten gebied dat gevormd wordt door de uiterwaarden van de Lek. Het natte karakter van de fortgracht sluit bij deze natuurwaarden aan. Het gebied dat om het fort heen is gelegen en de kwaliteit van het ecologisch functioneren van dit gebied wordt op geen enkele wijze gehinderd door de activiteiten die op het fort plaatsvinden.

Het plangebied is niet gelegen in weidevogelgebied. De dichtstbijzijnde percelen die hiervoor zijn aangewezen, liggen op een afstand van ongeveer 820 meter ten noorden en 800 meter ten zuiden van het plangebied. Gezien de tussenliggende afstand en de relatief kleine omvang van de ruimtelijke ingreep is niet te verwachten dat directe verstoringen van de nieuwe ontwikkeling (licht en geluid van de recreanten van de natuurcamping) tot de weidevogelgebieden reiken. Negatieve effecten van het plan op nabijgelegen weidevogelgebieden zijn derhalve niet te verwachten.

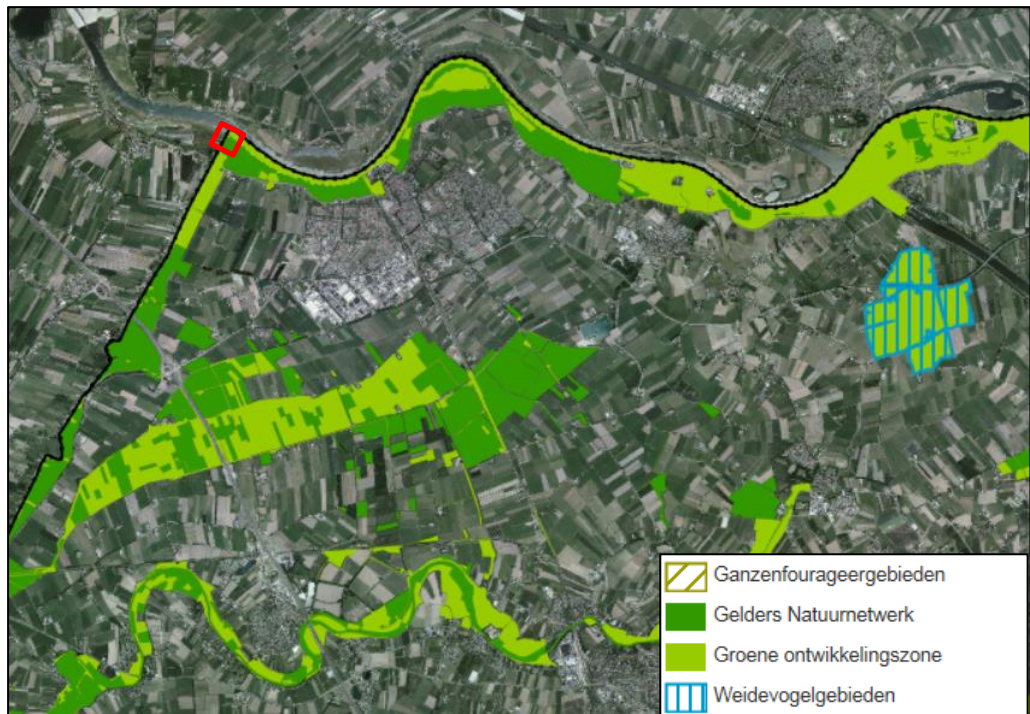

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van weidevogelgebied.

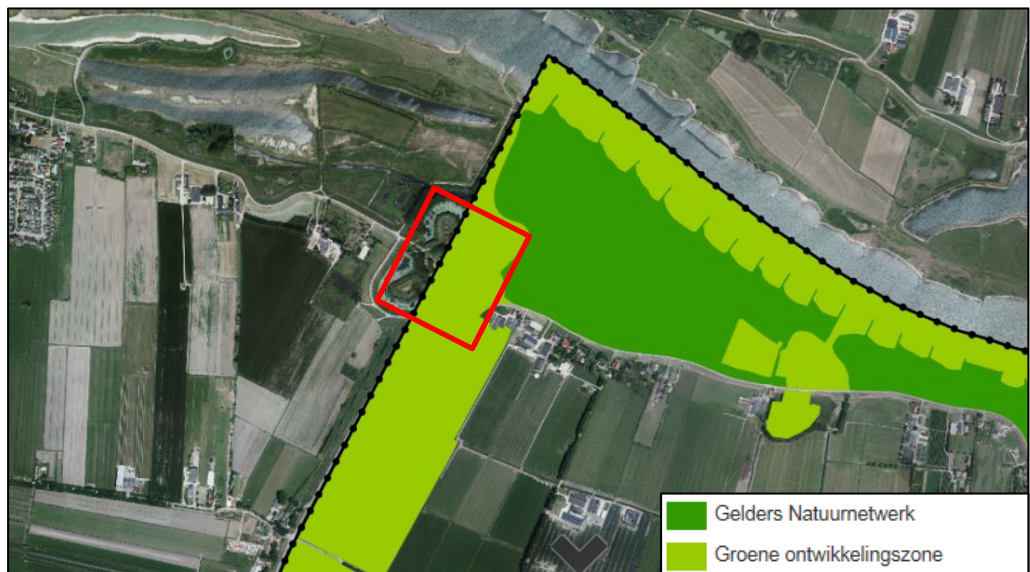
3.2.3 Gebiedsbescherming provincie Gelderland

Het plangebied ligt in een GO en grenzend aan het GNN (zie navolgende afbeeldingen). In de Omgevingsverordening van Provincie Gelderland wordt gesteld dat kleinschalige ontwikkelingen binnen de GO mogelijk zijn mits de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang, per saldo substantieel worden versterkt en mits deze versterking planologisch is veranderd in een bestemmingsplan.

De groenstructuren en de waterpartijen rondom het fort blijven intact. Bovendien is men voornemens om ingrepen te verrichten die een positief effect op de natuur hebben. Zo is men voornemens om 's avonds de verlichting op het terrein uit te zetten. Ook is de initiatiefnemer voornemens om het voorkomen van verschillende vogelsoorten op het terrein te stimuleren, aan de hand van nestkasten. De versterking van de kwaliteiten wordt in deze specifieke situatie ten eerste gezocht in het garanderen van het behoud van cultuurhistorisch erfgoed inclusief de kwaliteiten van dit erfgoed voor beschermde flora en fauna, door hergebruik van bebouwing mogelijk te maken. Tevens worden de functies op het terrein worden zorgvuldig landschappelijk ingepast in hun omgeving aan de hand van het toetsingskader dat is opgesteld door Dienst Landelijk Gebied.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van het GNN, GO 's, ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van het GNN en GO 's.

Het dichtstbijzijnde weidevogelgebied ligt op ongeveer 11,5 kilometer ten zuiden en op ongeveer 11,75 kilometer ten oosten van het plangebied. Het dichtstbijzijnde ganzenfoeragegebied ligt op ongeveer 16 kilometer ten zuiden van het plangebied. Gezien de tussenliggende afstand en de relatief kleine omvang van de ruimtelijke ingreep zijn negatieve effecten van het plan op nabijgelegen weidevogelgebieden en ganzenfoeragegebieden uitgesloten.

3.3 Soortenbescherming

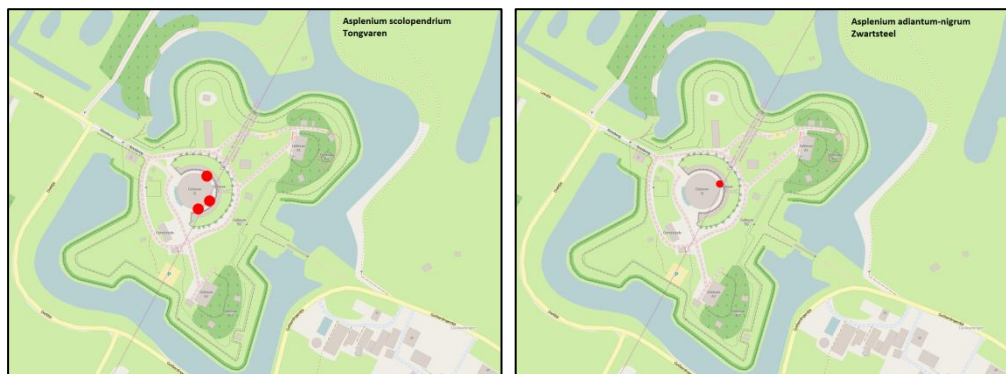
In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. In deze paragraaf zal enkel ingegaan worden op strikt beschermde soorten (beschermingsregime 2 en 3) aangezien hiervoor geen algehele vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen.

3.3.1 Vaatplanten

Strikt beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) komen rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*), veldsalie (*Salvia pratensis*), wilde marjolein (*Origanum vulgare*), gele helmblom (*Pseudofumaria lutea*), grote keverorchis (*Neottia ovata*), muurbloem (*Erysimum cheiri*), rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*), ruig klokje (*Campanula trachelium*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) en waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) in de buurt van het plangebied voor.

Alle in het plangebied voorkomende planten zijn in 2015 in kaart gebracht door deskundige Dick Kerkhof. Uit deze inventarisaties kwam naar voren dat de strikt beschermde vaatplanten tongvaren en zwartsteel (*Asplenium adiantum-nigrum*) in het plangebied voorkomen. Tongvaren en zwartsteel komen voor rond de toren en de contrescarp. Overige strikt beschermde vaatplanten zijn niet in het plangebied aangetroffen. De groeiplaatsen van zwartsteel en tongvaren zijn bekend en de planten zullen niet door de beoogde plannen worden aangetast. Nader onderzoek naar deze soorten of het aanvragen van een ontheffing wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

Locaties in het plangebied waar tongvaren (links) en zwartsteel (rechts) zijn aangetroffen. Bron: Kerkhof, 2015.

Mochten er in de toekomst echter renovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn rond de toren en de contrescarp waarbij de groeiplaatsen van zwartsteel en tongvaren worden aangetast, dan dient er volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden en dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld om schade aan deze planten te voorkomen.

Algemene soorten

In het plangebied komen een groot aantal algemene plantensoorten voor. Aangezien deze soorten niet aanvullend zijn beschermd, vormt de aanwezigheid van deze soorten geen belemmering voor het uitvoeren van de geplande ruimtelijke ontwikkeling.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de bever (*Castor fiber*), das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), boommarter (*Martes martes*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) in de buurt van het plangebied voor.

De eekhoorn en boommarter hebben hun leefgebied in bosrijk gebied met het liefst oude bomen die veel noten en vruchten produceren. Volgens de meest recente (<3 jaar) verspreidingsgegevens van de NDFF en volgens de beschikbare monitoringsgegevens van vrijwilligers komen er geen boommarters en eekhoorns in het plangebied voor. Daarnaast wordt er enkel één boom gekapt, alle overige bomen blijven behouden. Negatieve effecten van het plan op eekhoorns en boommarters zijn derhalve niet aan de orde.

De leefomgeving van de bever bestaat uit overgangsgebied tussen land en water, zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De soort heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omringd door bossen met wilg en es. Volgens verspreidingsgegevens komt de bever in de buurt van het plangebied voor. Mogelijk maken de grachten rondom het fort derhalve onderdeel uit van de leefomgeving van de bever. De grachten en de omliggende bomen rondom het fort zijn echter geen onderdeel van de beoogde plannen, negatieve effecten van het plan op de bever zijn derhalve niet te verwachten.

De biotoop van de das bestaat vooral uit kleinschalig akker- en weidelandschap met verruigde elementen in de vorm van bosjes, heggen en houtwallen. Belangrijk hierbij zijn een groot voedselaanbod, weinig verstoring en genoeg dekking. Volgens de meest recente verspreidingsgegevens (<3 jaar) van de NDFF en volgens de fauna-inventarisaties door vrijwilligers zijn er geen dassen in het plangebied aanwezig. Daarnaast verdwijnen er met de beoogde plannen geen groenstructuren of potentieel foerageergebied van de das. Negatieve effecten van het plan op dassen zijn derhalve niet te verwachten.

De biotoop van de waterspitsmuis bestaat uit schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten en plassen. De omgeving van het plangebied vormt kan vanwege de nabije ligging bij de Lek een geschikt biotoop voor de waterspitsmuis vormen. De beoogde ontwikkelingen hebben echter enkel betrekking op het landgedeelte van het fort. Door de plannen worden geen plekken aangetast die mogelijk een geschikt biotoop voor de waterspitsmuis kunnen vormen, de watergangen rondom het fort blijven namelijk behouden. Negatieve effecten van het plan op de waterspitsmuis zijn derhalve niet te verwachten.

3.3.3 Vleermuizen

Zoals in de inleiding al is vermeld worden vleermuizen in deze rapportage buiten beschouwing gelaten. Verwezen wordt naar het vleermuisonderzoek.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt ook een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de soorten boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), gierzwaluw (*Apus apus*), grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), havik (*Accipiter gentilis*), huismus (*Passer domesticus*), kerkuil (*Tyto alba*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), ransuil (*Asio otus*), roek (*Corvus frugilegus*), slechtvalk (*Falco peregrinus*), sperwer (*Accipiter nisus*), steenuil (*Athene noctua*), wespendif (*Pernis apivorus*) en zwarte Wouw (*Milvus migrans*).

Jaarlijks worden de vogels rond het fort uitvoerig gemonitord. Het meest recente onderzoek is in 2015 verricht. Op basis van deze gegevens, en op basis van een biotoopinschatting door middel van een veldbezoek, wordt voor de aanwezige en de te verwachten vogelsoorten besproken of de beoogde plannen een effect op deze soorten kunnen hebben.

Gierzwaluw en huismus

De gierzwaluw en huismus broeden in gebouwen in stedelijk gebied. In het plangebied zijn enkele gebouwen aanwezig met dakpannen, waarbij enkele dakpannen ontbreken (zie navolgende afbeelding). Aangezien er in de nieuwe situatie onderhoud aan het dak zal worden verricht, en kapotte/afgewaaide dakpannen worden vervangen, is het van belang om te weten of er zich een huismusnest onder deze dakpannen bevindt. Tijdens het veldbezoek zijn deze daken onderzocht en is er specifiek rond de ontbrekende dakpannen gezocht naar sporen van de huismus. Sporen zijn echter niet aangetroffen. Tevens zijn er tijdens het veldbezoek geen waarnemingen van de huismus in en rond het plangebied gedaan. Tijdens de vogelinventarisaties door vrijwilligers is de huismus ooit enkele keren gezien in de tuin van de fortwachterswoning. Dit is echter al langer geleden. De huismus is ook in de winter goed waar te nemen en is honkvast, als de soort zich op het fort gevestigd zou hebben, dan zou de huismus tijdens recente vogelinventarisaties door vrijwilligers regelmatig op het fort gezien moeten zijn. Dit is echter niet het geval.

Daken in het plangebied met ontbrekende dakpannen.

Aangezien er geen sporen van de huismus rond de daken zijn aangetroffen, de huismus honkvast is, en de soort zowel tijdens het veldbezoek als tijdens recente vogelinventarisaties niet op het fort is waargenomen, kan worden vastgesteld dat er geen nest aanwezig is rond de daken in het plangebied en dat het fort geen onderdeel is van de functionele leefomgeving van de huismus. Nader onderzoek naar deze soort wordt niet noodzakelijk geacht en het onderhoud aan de daken kan, voor wat betreft de huismus, zonder consequenties worden verricht.

Gierzwaluwen broeden in kieren en spleten van gebouwen. De gebouwen in het plangebied die mogelijk geschikt zijn voor gierzwaluwen, blijven allen behouden. Er wordt enkel onderhoud gepleegd aan de daken, waarbij onder andere afgewaaide dakpannen worden teruggeplaatst. In 2015 is het gebied door vrijwilligers uitvoerig gemonitord op vogels. Tijdens dit onderzoek is de gierzwaluw niet in het plangebied waargenomen. Negatieve effecten van het plan op de gierzwaluw zijn derhalve niet te verwachten.

Steenuil, kerkuil en buizerd

In het plangebied is een verblijfplaats van een kerkuil aanwezig. Dit blijkt uit de vogelinventarisatie van 2015, waarbij op de eerste etage enkele oude braakballen en ontlastingssporen van de kerkuil zijn aangetroffen. Ook tijdens het veldbezoek zijn er braakballen naast de toren waargenomen (zie navolgende afbeelding). De toren vormt echter geen onderdeel van de beoogde plannen en derhalve blijft de verblijfplaats van de kerkuil in de nieuwe situatie behouden. Daarnaast worden er geen bomen gekapt (behalve mogelijk 1 boom) en gaan er geen groenstructuren verloren. Het plangebied zal in de nieuwe situatie in dezelfde mate geschikt zijn als foerageergebied voor de kerkuil. Met de beoogde plannen gaat er geen verblijfplaats van de kerkuil verloren en vindt er geen aantasting plaats van de functionele leefomgeving. Negatieve effecten van het plan op de kerkuil worden niet waarschijnlijk geacht en nader onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Toren (links) met daaronder de aangetroffen braakballen (rechts), naast tongvaren.

Rond de gracht van het fort bevindt zich een rij knotwilgen. In één van deze knotwilgen is een steenuilenkast geplaatst. Deze is tot op heden nog niet door een steenuil in gebruik. Ook op basis van de vogelinventarisatie van 2015 komt de steenuil (nog) niet in het plangebied voor. De omgeving van het plangebied vormt echter wel een geschikt biotoop, vanwege het halfopen landschap met bomenrijen, water, grasland en knotwilgen. De beoogde plannen zullen echter geen negatief effect hebben op deze soort, aangezien de steenuil (naar verwachting) nog niet in het plangebied aanwezig

is en er met de beoogde plannen geen potentieel geschikt foerageergebied verdwijnt. In de nieuwe situatie zal het plangebied in dezelfde mate geschikt zijn voor de steenuil.

Mogelijk is het plangebied een geschikt foerageergebied voor een aantal roofvogels, waaronder de buizerd. Deze soort is tijdens de vogelinventarisatie van 2015 in het plangebied waargenomen. De beoogde plannen omvatten echter niet de kap van bomen of het verwijderen van groenstructuren. Het plangebied is in de nieuwe situatie in dezelfde mate geschikt als onderdeel van het foerageergebied van de buizerd. Negatieve effecten van het plan op de buizerd of andere roofvogels zijn niet te verwachten.

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied komen een groot aantal algemene vogelsoorten voor. Een groot aantal vogels broedt waarschijnlijk in het plangebied. Tijdens het broeden zijn alle vogels strikt beschermd. Om te voorkomen dat door de geplande werkzaamheden broedende vogels verstoord worden, adviseren wij om versturende werkzaamheden buiten de broedperiode te starten (half maart tot half augustus).

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen geen strikt beschermde reptielen voor in de buurt van het plangebied. Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig. Enkel de ringslang (*Natrix natrix*) laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. Deze soort is echter wel sterk gebonden aan natuurlijke oeverzones voor het foerageren. De omgeving van het plangebied, nabij de oevers van de Lek, kan mogelijk een geschikt biotoop voor de ringslang vormen. Echter, de soort is volgens de meest recente verspreidingsgegevens (<3 jaar) van de NDFF en volgens de fauna-inventarisaties door vrijwilligers niet in het plangebied aanwezig. Daarnaast worden er met de beoogde plannen geen plekken aangetast die mogelijk een geschikt biotoop voor de ringslang vormen, de watergangen rondom het fort blijven namelijk behouden. Negatieve effecten van het plan op de ringslang zijn niet te verwachten.

3.3.6 Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de heikikker (*Rana arvalis*), poelkikker (*Rana lessonae*) en rugstreeppad (*Bufo calamita*) in de buurt van het plangebied voor.

Strikt beschermde soorten

In het plangebied worden geen ingrepen uitgevoerd in watervoerende elementen (voortplanting) en worden geen bosschages of houtwallen verwijderd (overwinteringslocatie). Hierdoor zijn met de plannen negatieve effecten op strikt beschermde amfibieën uit te sluiten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals bruine kikker (*R. temporaria*) en gewone pad (*B. bufo*) komen (volgens inventarisatiegegevens) rond het fort voor. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het

verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. In het plangebied worden bovendien geen ingrepen uitgevoerd in watervoerende elementen (voortplanting) en worden geen bosschages of houtwallen verwijderd (overwinteringslocatie), waardoor negatieve effecten van de plannen op algemene amfibiesoorten niet te verwachten zijn.

3.3.7 Vissen

Met de plannen worden geen ingrepen uitgevoerd in watervoerende elementen. De plannen leiden daarmee niet tot aantasting van verblijfplaatsen van strikt beschermde vissen. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie en advies

In het kader van het hergebruik van Fort Everdingen door Duits & Lauret speciaalbiëren is onderzoek uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soorten-bescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregelgeving. Hieronder worden de conclusies weergegeven.

4.1 Conclusie

4.1.1 *Gebiedsbescherming*

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, de Ecologische Hoofdstructuur (provincie Utrecht), het Gelders Natuur Netwerk, Groene Ontwikkelingszones, weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied (provincie Gelderland) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten van de geplande ruimtelijke ingrepen op de natuurwaarden van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Nader onderzoek in de vorm van een Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 wordt derhalve niet noodzakelijk geacht. Zodoende staat het aspect gebiedsbescherming in de vorm van de Natuurbeschermingswet 1998 de haalbaarheid van het plan niet in de weg.

4.1.1.2 Gebiedsbescherming Provincie Utrecht

Het plangebied ligt in de EHS van provincie Utrecht. Bij nieuwe ontwikkelingen in de EHS moet getoetst worden of er per saldo sprake is van significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

Omdat het initiatief voornamelijk bestaat uit hergebruik van bestaande gebouwen en gering van omvang is zal er geen sprake zijn van een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Het fort vormt een ecologisch bijzonder waardevolle locatie, maar niet direct een cruciaal element in een kwetsbare doorgaande ecologische structuur die door het nieuwe gebruik zou worden onderbroken. De kernkwaliteit van de ecologische structuur in de omgeving bestaat namelijk vooral uit een aaneengesloten gebied dat gevormd wordt door de uiterwaarden van de Lek. Het natte karakter van de fortgracht sluit bij deze natuurwaarden aan. Het gebied dat om het fort heen is gelegen en de kwaliteit van het ecologisch functioneren van dit gebied wordt op geen enkele wijze gehinderd door de activiteiten die op het fort plaatsvinden.

Het plangebied is niet gelegen in weidevogelgebied. Gezien de tussenliggende afstand en de relatief kleine omvang van de ruimtelijke ingreep zijn negatieve effecten van het plan op nabijgelegen weidevogelgebieden niet te verwachten.

4.1.1.3 Gebiedsbescherming Provincie Gelderland

Het plangebied ligt in een GO en grenzend aan het GNN. De versterking van de kwaliteiten wordt in deze specifieke situatie ten eerste gezocht in het garanderen van het behoud van cultuurhistorisch erfgoed inclusief de kwaliteiten van dit erfgoed voor beschermde flora en fauna, door hergebruik van bebouwing mogelijk te maken. Tevens worden de functies op het terrein worden zorgvuldig landschappelijk ingepast in hun omgeving aan de hand van het toetsingskader dat is opgesteld door Dienst Landelijk Gebied. De gezamenlijke ingrepen leiden tot behoud en versterking van de cultuurhistorische en de natuurlijke waarden van het terrein.

Het plangebied is niet gelegen in weidevogelgebied of in een ganzenfoerageergebied. Gezien de grote tussenliggende afstand is geen negatief effect van het plan op weidevogelgebied of ganzenfoerageergebied te verwachten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.1.2 Soortbescherming

4.1.2.1 Strikt beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen een aantal strikt beschermde plant- en diersoorten in de buurt van het plangebied voor. De meeste van deze soorten zijn in de huidige situatie echter niet in het gebied te verwachten omdat een geschikt leefgebied ontbreekt. Echter, van een aantal soorten is de aanwezigheid in het plangebied reeds bekend of kan de aanwezigheid niet op voorhand worden uitgesloten.

Zwartsteel en tongvaren:

Zwartsteel en tongvaren zijn in het plangebied aanwezig. De groeiplaatsen van zwartsteel en tongvaren worden niet aangetast door de beoogde plannen, nader onderzoek of werken volgens een goedgekeurde gedragscode wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

Kerkuil:

In het plangebied is een verblijfplaats van een kerkuil aanwezig. Met de beoogde plannen vindt er echter geen aantasting plaats van een verblijfplaats of van de functionele leefomgeving van de kerkuil. Negatieve effecten van het plan op de kerkuil worden niet waarschijnlijk geacht en nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is derhalve niet noodzakelijk.

Vleermuizen:

Zoals in de inleiding al is vermeld worden vleermuizen in deze rapportage buiten beschouwing gelaten. Verwezen wordt naar het vleermuisonderzoek.

4.2 Advies

4.2.1 Zwartsteel en tongvaren

Mochten er in de toekomst renovatiewerkzaamheden noodzakelijk zijn rond de toren en de contrescarp waarbij de groeiplaatsen van zwartsteel en tongvaren worden aangetast, dan dient er volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt te worden en

dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld om schade aan deze planten te voorkomen.

4.2.2 Vleermuizen

Zoals in de inleiding al is vermeld worden vleermuizen in deze rapportage buiten beschouwing gelaten. Verwezen wordt naar het vleermuisonderzoek.

4.2.3 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

4.2.4 Broedende vogels

Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half augustus. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. De (start van de) werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen. De werkzaamheden kunnen doorlopen in het broedseizoen als broedende vogels binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden.

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Kerkhof, D. 2015. Plantensoortenlijst Fort bij Everdingen. Everdingen, 2015.

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2015. Soortenstandaard Kerkuil. Versie 2.0, januari 2015.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus. Versie 2.0, december 2014.

SAB, 2015. Bestemmingsplan Fort Everdingen. SAB, Arnhem.

van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

van Hulst, B., Sprang, A. 2015. Vogelinventarisaties fort Everdingen, 2015.

van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.utrecht.nl

www.gelderland.nl

www.quickscanhulp.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl